

واکاوی سیاست های آموزشی دوران کرونا از منظر عدالت آموزشی از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز

❖ سمیرا خدایی^{۱*} ❖ فخرالسادات نصیری^۲ ❖ فاطمه خالوندی^۳

صفحه: ۱۹-۱

چکیده

در راستای سیاست های آموزشی دوران کرونا و رفع مشکلات احتمالی موجود می توان جهت برنامه ریزی و ارزیابی و ارتقای کیفیت گام هایی را برداشت. هدف این پژوهش واکاوی سیاست های آموزشی دوران کرونا از منظر عدالت آموزشی از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز بود. پژوهش حاضر از نظر ماهیت کیفی، از نوع کتابخانه ای و میدانی، بر اساس هدف، بنیادی و از نظر زمان گردآوری داده ها، مقطعی است. روش تحلیل داده ها، تحلیل مضمون است. جامعه آماری کلیه اسناد پژوهشی، خبرگان و مطلعانی که در حوزه آموزش و پرورش استان بودند. جهت روایی پژوهش، از سه سویه نگری منابع داده ها و خود بازمینی محقق استفاده شده است. برای پایایی پژوهش دو تن از اساتید راهنما که متخصص در رشته علوم تربیتی بودند انتخاب و به صورت جداگانه اما موازی بازخوردها دریافت شد و بازمینی ها نیز انجام شد و اطمینان گردید که یافته های حاصل تماماً منعکس کننده واقعیت های موجود می باشند. پس از مصاحبه با ۷ نفر، اشباع نظری داده ها حاصل شد که تعداد ۵ کد اصلی معرف شاخص های عدالت آموزشی و ۱۴ کد محوری که معرف مؤلفه های ابعاد بود. همچنین تعداد ۶۲ کد باز مشخص شد که پس از ادغام به ۴۶ کد باز کاهش یافت. مهمترین یافته های پژوهش در ۵ بعد (ویژگی های فردی، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل سازمانی، عوامل آموزش) شناسایی شد. در این پژوهش سعی شد که با نگاهی جامع شاخص های عدالت آموزشی شناسایی و تبیین شود به نحوی که برای علاقه مندان و پژوهشگران این حوزه مورد بهره برداری و استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه ها: شاخص های عدالت آموزشی، مدیران مدارس ابتدایی، استان البرز.

■ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۲۳

■ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۴/۱۵

مقدمه

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه شهید رجایی، تهران، ایران. samirakhodae99@gmail.com
۲. دانشیار مدیریت آموزشی، علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.
۳. استادیار مدیریت آموزشی، علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

بدون تردید یکی از محورهای اصلی رشد و توسعه، آموزش و پرورش است. حتی برخی عقیده دارند که تکامل این بخش است که موجب تکامل سایر بخش ها می گردد. بی شک اجرای برنامه های توسعه، نیازمند به کارگیری نیروی آموزش دیده و افراد متخصص و تحصیل کرده است و نقش آموزش و پرورش در این میان، کشف استعداد ها می باشد. نیروهای متخصص ورزیده، نیازمند کادر آموزشی مجرب و معلمان کارآمد دارد. لذا نظام آموزشی می تواند با جذب اساتید و معلمان لایق و با کفایت، به امر آموزش نیروی انسانی مورد نیاز برنامه توسعه بپردازد (Manochehri and Farahani, 2016). تحقق عدالت از شعارها و اهداف اجتماعی حاکم در جوامع بشری و یکی از عوامل موثر در تحقق اهداف آموزش و پرورش است. McLeod (2010) عدالت را حیاتی ترین عامل نهادهای اجتماعی می داند و از آنجایی که آموزش و پرورش و مدارس جزء نهادهای اجتماعی هستند، بحث عدالت در این محیط ها یک نکته کلیدی است (Islami Harandi, Karimi and Na,di, 2019). یکی از جنبه های عدالت، عدالت آموزشی است. در محیط های آموزشی زمانی عدالت تحقق می یابد که یادگیرندگان از طریق درون دادها و فرایندها در مدارس بتوانند اهداف علمی، اقتصادی، اعتقادی، اجتماعی و آموزشی را کسب کنند (Yemeni, Shaterjalali and Iqbali., 2017). فراهم کردن فرصت های برابر و عادلانه آموزشی جزئی از عدالت آموزشی است و رسیدن به عدالت آموزشی برای تمامی جوامعی که آموزش و پرورش را یک جزء مهم در زندگی افراد می دانند، امری اصلی به شمار می رود (Levin, 2009).

بنابراین سیاست گذاری ها هم باید به دو شکل افقی و عمودی باشد. عدالت افقی در آموزش یعنی تعداد صندلی، کلاس، معلم و سایر امکانات آموزشی که هم شهر و هم روستا باید به نسبت جمعیت داشته باشند (Renani., 2015) و عدالت عمودی اشاره به رفتار برابر با نابرابرها دارد که در این نوع عدالت تلاش می شود تا برای هر دانش آموز، مطابق نیاز و شرایط او خدمات و منابع آموزشی فراهم شود (Capatino., 2017). از بعد از انقلاب اسلامی، همه کوشش ها در نظام جمهوری اسلامی ایران حول محور تامین عدالت و بسط آن گرد آمده است. اصل سی ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، دولت را موظف ساخته است تا وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت ها تا پایان دوره متوسطه فراهم کند (Gholami Parizad et al., 2013).

هدف نظام آموزش و پرورش در راستای تحقق سند توسعه کشور، مستلزم دارا بودن برداشت مشخص در خصوص انسان مطلوب برای نظام آموزشی و نیازمند برقراری عدالت آموزشی می باشد. دستیابی به آموزش با رویکرد برابری فرصت ها و عدالت آموزشی را می توان به عنوان هدف یا به عنوان وسیله ای جهت تحقق هدف بلندمدت برابری اجتماعی و اقتصادی، مورد توجه قرار داد. مسئله ی عدالت آموزشی و تحقق آن، در

سراسر جهان، مسئله‌ای اساسی است و نقش مهم و قابل توجهی در رشد و توسعه کشورها و بهبود شاخص‌های برابری و تعالی انسان‌ها دارد (Pushneh, Nobakht and Hassanzadeh, 2019). برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری آموزشی اموری کاملاً مرتبط به یکدیگرند. برنامه‌ریزانی که به چگونگی تهیه و تنظیم سیاست‌ها آگاه نیستند، قرین موفقیت نخواهند شد و کمک‌چندانی نیز به سیاست‌گذاری نمی‌نمایند. در واقع فرایند برنامه‌ریزی، فرایند گوناگونی از جمله تحلیل وضع موجود، ایجاد و ارزیابی گزینه‌های سیاستی تا تنظیم و نظارت بر اجرای سیاست را که همگی به تعریف مجدد از یک سیاست جدید می‌انجامد، در بر می‌گیرد. در این فرایندها افراد مختلفی دخالت دارند و اگر منافع افراد ذی ربط به درستی ارزیابی و مورد توجه قرار نگیرند، احتمال هر نوع شکستی برای برنامه یا سیاست وجود دارد. تاریخ آموزش و پرورش مملو از اصلاحات و برنامه‌هایی است که هیچ‌گاه به دقت پیاده نشدند، زیرا منافع و علایق عوامل اصلی (معلمان، مدیران و والدین) در آن‌ها لحاظ نشده بود. هم‌چنین اثرات نیازهای مالی و انسانی آنها به تفصیل ارزیابی نگردیده و ظرفیت مدیریتی نظام آموزش و پرورش به طور منظم و علمی محاسبه نشده بود (Beukani et al, 2014).

همه اصلاحات، سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و تصمیمات خرد و کلان در نظام‌های آموزشی برای تحقق عدالت آموزشی و دسترسی عادلانه و همه‌یادگیرندگان جامعه به فرصت‌های آموزشی انجام می‌شود. برای اینکه بتوان اهداف تعیین شده را محقق کرد، باید به تمام ذی‌نفعان، نحوه مشارکت، نیازها و تفاوت‌های آنان، شرایط فردی و خانوادگی، جنسیت، محل سکونت، قومیت مذهب و دوزبانه بودن آن‌ها توجه کرد. مطابق آیات و روایات همه افراد جامعه باید از حقوق عادلانه و برابر برخوردار باشند و هیچ‌کس نسبت به دیگری برتری ندارد. این‌ها وظایف آموزش و پرورش است که دانش‌آموزان را با عدالت آشنا کند و با برنامه‌ریزی و عملکردی عادلانه عدالت آموزشی را در جامعه نهادینه سازد و زمینه را برای تحقق عدالت اجتماعی فراهم کند (Eslami Herandi, Karimi & Nadi, 2019: 68). برای عدالت آموزشی سه مضمون مهم شناسایی شده است. یکی از مضامین عدالت آموزشی، بسترسازی عادلانه توزیع منابع است. برای اینکه بتوان در تخصیص و توزیع منابع و امکانات آموزشی و پرورشی عدالت را برقرار کرد، باید زمینه آن فراهم شود. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در طراحی برنامه درسی باید مشارکت، همه‌جانبه‌نگر بودن برنامه درسی و رعایت اصل عدالت در تصمیم‌گیری‌ها توجه کنند تا بتوان زمینه ایجاد عدالت را در همه امور ایجاد کرد. مضمون دیگر و مهم در بهره‌مندی عادلانه از منابع است که برای رسیدن به این امر مهم و دستیابی عادلانه به فرصت‌های آموزشی، لازم است منابع انسانی کارآمد و ماهر در همه مناطق توزیع شود هم‌چنین در تخصیص منابع باید نیازها و شرایط همه افراد نیز در نظر گرفته شود. فضاهای آموزشی و توسعه

کمی و کیفی آن از دیگر نکاتی است که در صورت وجود برنامه ریزی ها و سیاست گذاری های آموزشی درست به نهادینه شدن عدالت آموزشی در جامعه کمک می کند. باید اشاره کرد که اصلاح قوانین و روش های تاسیس مدارس خصوصی و غیر دولتی نیز به تحقق عدالت آموزشی کمک می کند که از جمله این روش ها می توان به خصوصی سازی در بعد مالی و خصوصی سازی فیزیکی و کالبدی و برون سپاری همه جانبه اشاره کرد. شایسته پروری نیز در راستای تحقق عدالت، امری مهم می باشد که از مولفه های آن می توان به توانمند سازی یادگیرندگان، بهبود فرایند ارزشیابی، ارتقای کیفیت آموزش و تعامل منصفانه را اشاره کرد. در صورتی که شایسته پروری به شکل صحیح آن در مدارس اتفاق بیفتد، عدالت آموزشی را برای تمام یادگیرندگان فراهم کرده است. پژوهش های انجام شده نشان می دهد اگر دانش آموزان مطابق نیازها و شرایط خود در رشته های مورد علاقه تحصیل کنند و مهارت های فردی، اجتماعی و شغلی متناسب با بازار کار آموزش ببینند، عدالت را در مدرسه تجربه کرده و به دنبال آن عدالت اجتماعی نیز در جامعه افزایش می یابد (Eslami Herandi, Karimi & Nadi., 2019).

شیوع ویروس کرونا و بیماری کووید-۱۹ که سر آغاز تحولی عظیم در جهان بود، برای نخستین بار از شهر ووهان واقع در کشور چین گزارش شد و در تاریخ ۳۱ ماه دسامبر سال ۲۰۱۹ (۱۰ دی سال ۱۳۹۸)، سازمان جهانی بهداشت وقوع اپیدمی ناشی از ویروس را رسماً اعلام کرد. این اپیدمی همه بخش های کشورهای از جمله ایران را اعم از امور آموزشی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی را مختل کرد و تغییراتی اساسی و بنیادی در آن ها متناسب با شرایط جدید صورت گرفت (Sheikhi Chaman et all, 2021). نظام آموزشی کشور هم که تا قبل از وقوع اپیدمی عمدتاً مبتنی بر سیستم آموزشی سنتی بود از گزند این آسیب مصون نماند و موجب تعطیلی مراکز آموزشی جهت پیشگیری از شیوع ویروس گردید. پس از مدتی آموزش ها برای اولین بار برای دانش آموزان و دانشجویان به صورت مجازی ارائه گردید به این ترتیب مراکز آموزشی تجربه جدیدی در این زمینه تجربه کردند. همین موضوع برای برنامه ریزان و سیاست گذاران آموزشی، چالش هایی از جمله دسترسی همه افراد به شبکه ها و سامانه های مجازی را پیش روی آنان گذاشت. ضروری بود با توجه به حساسیت موضوع به مسائل آموزشی در این حیطة توجه کافی شود. از زمان آغاز این اپیدمی تاکنون اقدامات پراکنده ای از طرف مراکز آموزشی صورت گرفت اما به نظر می رسد در راستای ایجاد خروجی مطلوب، کافی نبودند. مشکلات موجود از نظر پژوهشگر که معلم شاغل در دوره ابتدایی می باشد مواردی از قبیل مقطعی بودن نظام اداری و اجرایی بخش آموزش به وظیفه سیاست گذاری و برنامه ریزی توسعه و نهادی نشدن آن تا کنون، مبتنی نبودن تصمیم گیری ها و برنامه ریزی ها بر نتایج بررسی ها و تحقیقات، نارسایی ها و کمبود در آمار و اطلاعات برای سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزش

و پرورش، می‌باشد. هم چنین در امر سیاست گذاری در دستگاه‌های اجرایی کشور، کم توجهی نسبت به تربیت نیروی انسانی متخصص دیده می‌شود چرا که اقدامات کافی جهت رفع نیازهای آموزشی در تمامی زمینه‌ها برای تمامی افراد کشور صورت گرفته نمی‌شود و در نتیجه‌ی آن شاهد مشکلات گوناگون از جمله عدم تناسب رشته تحصیلی با بازار کار و عدم نیاز بازار کار به تخصص افراد آموزش دیده می‌باشیم. با توجه به آنچه ذکر شد و پذیرش با اهمیت بودن آموزش و پرورش به عنوان یکی از عوامل راهبردی در جهت توسعه ملی، موضوع بررسی سیاست‌گذاری‌های آموزشی کشور از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. لذا در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که سیاست گذاری‌های آموزشی در طول اپیدمی کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز تا چه اندازه بر اساس عدالت آموزشی بوده است؟

پیشینه پژوهش

در پژوهش (Shaykh, Kor and Saqaeinia, 2023) خود با هدف طراحی مدل آموزش مجازی با تاکید بر عدالت آموزشی در دوران پاندمی کرونا انجام شده است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها میدانی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش خبرگان و صاحب نظران حوزه‌های مدیریت آموزشی، علوم تربیتی و تصمیم‌گیری و خط مشی گذاری آموزش و پرورش بودند. در این پژوهش، پس از کدگذاری متون مصاحبه‌ها، با حذف معیارهای هم معنی و پرتکرار و در نهایت با مقوله بندی و دسته بندی معیارها تعداد ۱۰ مقوله اصلی و ۴۸ مقوله فرعی حاصل گردید. مقوله‌های اصلی احصاء شده عبارتند از: آموزش مجازی عدالت محور، توسعه آموزش مجازی در مناطق روستایی، ارتقاء مهارت‌های دیجیتالی معلمان، عدالت محوری در رسانه‌های اجتماعی، ارتقاء مهارت‌های فناورانه دانش آموزان، فرهنگ سازی آموزش مجازی، سیستم فراگیر نظارتی آموزش مجازی سیستم ارزیابی عملکرد آموزش مجازی، درک شکاف‌های مرتبط با امکانات زیرساختی آموزش الکترونیک و برنامه ریزی استراتژیک آموزش مجازی. در پژوهش (Dis, et all, 2022) خود با هدف بررسی برابری، عدالت و کیفیت در طول دوره همه گیر COVID-19 ملاحظات در مورد یادگیری و عملکرد علمی در مدارس برزلی نشان دادند که معلمان برای غلبه بر مشکلاتی که در طول دوره همه‌گیری کووید-۱۹ با آن مواجه بودند، سعی در تعامل با دانش آموزان داشتند. علاوه بر این، این مطالعه نشان داد که تفاوت‌هایی در عملکرد علمی و یادگیری، برابری و کیفیت در انواع مدارس مورد تجزیه و تحلیل وجود دارد.

در پژوهش (Sheikhi Chaman and colleagues, 2021) خود با هدف بررسی سیاست گذاری آموزشی در دوره اپیدمی کووید-۱۹ نگاه عدالت محور بیان می کنند که در طول دوره اپیدمی کووید-۱۹ سیاست-گذاری و برنامه ریزی های استراتژیک، جامع و با رویکرد مبتنی بر شواهد در حوزه آموزش علوم پزشکی انجام شود تا با تأمین زیر ساخت های مورد نیاز و رفع کاستی ها و نواقص موجود فعلی، نظام آموزشی کشور با تغییرات حاصله ناشی از اپیدمی بیش از پیش همگام شود.

در پژوهش (Jimenez Hernandez, Caceres-Munoz and Martín-Sanchez, 2021) خود با هدف بررسی عدالت اجتماعی، مشارکت و مدرسه در طول کووید-۱۹ نشان دادند با مشارکت کودکان و نوجوانان در آموزششان، علی رغم محدودیت ها و مشکلات مرتبط با کووید-۱۹، از فرآیندهای آموزشی مهم و بازسازی عادلانه عدالت اجتماعی، مشارکت، حمایت خواهیم شد و شهروندی فعال ما قویاً متقاعد شده ایم که این راهی است برای ساختن دنیاهای دیگر و دیگر واقعیت های جدید با کودکان و نوجوانان بر اساس عدالت اجتماعی.

روش تحقیق

از آنجا که عنوان پژوهش واکاوی سیاست های آموزشی دوران کرونا از منظر عدالت آموزشی از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز است، پژوهش حاضر از نظر ماهیت کیفی، از حیث بُعد مطالعه از نوع کتابخانه ای و میدانی، بر اساس هدف پژوهش، بنیادی و از نظر زمان گردآوری داده ها، مقطعی است. همچنین روش تحلیل داده های مصاحبه از نوع تحلیل مضمون است. مرحله اول در این پژوهش، ابعاد، مؤلفه ها و شاخص های عدالت آموزشی در دوران کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز بود، بنابراین از تکنیک مصاحبه عمیق از نوع نیمه ساختاریافته با مطلعین کلیدی و خبره در این زمینه استفاده شد. در این مرحله اسناد بالادستی و مستندات کتبی موجود مورد تحلیل و طبقه بندی و پیشینه به طور گسترده مورد بررسی قرار گرفت. سپس با استفاده از تکنیک مصاحبه نیمه ساختاریافته، داده های مورد نیاز در خصوص مؤلفه ها و شاخص ها گردآوری شد. به این ترتیب که تحلیل و استخراج مفاهیم از مصاحبه ها، تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت مفاهیم استخراج و دسته بندی و ارتباط بین دسته ها مشخص شد.

در پژوهش حاضر، جامعه آماری متخصصین اداره کل آموزش و پرورش استان البرز بود که پس از مصاحبه با ۷ نفر، اشباع نظری در جمع آوری داده ها در اداره کل آموزش و پرورش کل استان البرز حاصل شد.

مشخصات کلی مصاحبه شوندگان در مرحله کیفی در جدول زیر آمده است.

سمت	تعداد	جنسیت	مدرک تحصیلی	سابقه خدمت
کارشناس ابتدایی	۲ نفر	زن	دکتری- دانشجوی دکتری	۱۲ سال
کارشناس تکنولوژی	۱ نفر	زن	دانشجوی دکتری	۲۵ سال
معاون برنامه ریزی و توسعه منابع	۱ نفر	مرد	دکتری	۱۵ سال
معاون آموزش ابتدایی	۲ نفر	مرد-زن	دکتری	۱۰ سال
رئیس دوره دوم ابتدایی	۱ نفر	زن	دکتری	۲۲ سال

نمونه گیری به صورت هدفمند^۱ و نظری^۲ انجام گرفت و تا زمانی ادامه پیدا کرد که فرایند تجزیه و تحلیل و اکتشاف به اشباع نظری^۳ رسید. در این پژوهش برای بررسی روایی و پایایی مرحله کیفی، از مفهوم قابلیت اعتماد^۴ گوبا و لینکن (۱۹۸۱) استفاده شد که دربرگیرنده مجموعه‌ای از ملاک‌ها شامل قابلیت اعتبار یا قابل قبول بودن، قابلیت انتقال/ انتقال پذیری، قابلیت سازگاری و قابلیت تایید یا بی طرفی می‌باشد (Razavi, Akbari, Jafari and Zali, 2014). این پژوهش پس از بررسی اولیه داده‌ها، محقق متون و اسنادی که دارای بیشترین ارتباط با پژوهش حاضر بودند، انتخاب نموده و به منظور اطمینان از کفایت مطالب جمع آوری شده از مصاحبه نیمه ساختاریافته نیز بهره برده است. به منظور اجرای مرحله اول پژوهش و تدوین ادبیات پژوهش و جمع آوری اسناد و پژوهش های صورت گرفته در مورد موضوع پژوهش جستجوی جامعی در پایگاه‌های داده الکترونیکی از جمله پروکویس، امرال، سیج و... انجام شد و برای این جستجو از کلمات و عبارات مشخص و مختلفی استفاده شد.

علاوه بر اسناد، ابزار دیگر برای گردآوری داده ها در بخش کیفی مصاحبه (نیمه ساختاریافته) بود. برای تدوین سؤالات مصاحبه ابتدا پیشینه نظری موضوع به صورتی عمیق مورد مطالعه قرار گرفت و سپس با کمک اساتید راهنما و مشاوران سؤالات نهایی تدوین شدند. علاوه بر اسناد، ابزار دیگر برای گردآوری داده ها در بخش کیفی مصاحبه (نیمه ساختاریافته) بود. برای تدوین سؤالات مصاحبه ابتدا پیشینه نظری موضوع به صورتی عمیق مورد مطالعه قرار گرفت و سپس با کمک اساتید راهنما و مشاوران سؤالات نهایی تدوین شدند که به پیوست خواهد آمد. قبل از شروع مصاحبه، خلاصه ای از طرح پژوهش، اهداف و سؤالات پژوهش برای مصاحبه شوندگان توضیح داده شد. سپس نسبت به طرح سؤالات مصاحبه و انجام فرایند مصاحبه اقدام شد. زمان مصاحبه حدود ۲ ساعت بود. به منظور ثبت داده های کیفی و تمرکز بیشتر

¹ Purposive

² Theoretical

³ Theoretical Saturation

⁴ Trustworthiness

مصاحبه کننده بر فرآیند مصاحبه و با کسب اجازه از مصاحبه شوندگان، مصاحبه ها ضبط شد. پس از مصاحبه تمام صحبت های ضبط شده به متن تبدیل شد. برای روایی این پژوهش، از شیوه های روایی همچون بررسی توسط اعضاء، سه سوپه نگری منابع داده ها و خود بازبینی محقق استفاده شده است همچنین برای اطمینان از پایایی پژوهش و جهت سه سوی سازی منابع خود از دو تن از اساتید راهنما که از اعضای هیئت علمی متخصص در رشته علوم تربیتی بودند انتخاب و به صورت جداگانه اما موازی بازخوردها دریافت شد و بازبینی ها نیز انجام شد و با مقایسه یافته ها و همچنین با توجه به اطلاعاتی که از اسناد و مصاحبه ها و پرسشنامه ها به دست آمده بود، اطمینان گردید که یافته های حاصل تماماً منعکس کننده واقعیت های موجود می باشند. در پژوهش حاضر برای تجزیه و تحلیل داده های کیفی یعنی اسناد و مدارک و متن مصاحبه های عمیق نیمه ساختاریافته از روش تحلیل محتوا (مضمون) و در نهایت کد گذاری داده ها که طی فرایندی سه مرحله ای صورت گرفت، (شامل کد گذاری باز، کد گذاری محوری و کد گذاری انتخابی)، استفاده شد.

سؤال پژوهش

شاخص های عدالت آموزشی با توجه به سیاست های آموزشی دوران کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز کدامند.

به منظور تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از مصاحبه، از روش کدگذاری سه مرحله ای اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) تحت عنوان کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد. در تحلیل داده های کیفی مراحل زیر دنبال گردید:

- ۱- مرور داده ها
- ۲- سازماندهی داده ها
- ۳- کدگذاری داده ها
- ۴- طبقه بندی داده ها
- ۵- با استفاده از ادبیات و پیشینه ی پژوهش، کدهای استخراجی با توجه به قرابت معنایی و شباهت هایی که داشتند در قالب مؤلفه ها یا مقوله های مختلف دسته بندی شدند (کدگذاری محوری). بعد از این که کدگذاری محوری صورت گرفت، چندین مؤلفه یا مقوله در یک بعد قرار داده شدند (کدگذاری انتخابی). تعیین و نامگذاری ابعاد و مؤلفه ها نیز بر اساس اصطلاحات فنی و تخصصی موجود در ادبیات و پیشینه ی پژوهش انجام گرفت. این عمل، با همفکری استاد راهنما، استاد مشاور و مشورت با خبرگان (مصاحبه شوندگان) صورت گرفت.

یافته ها

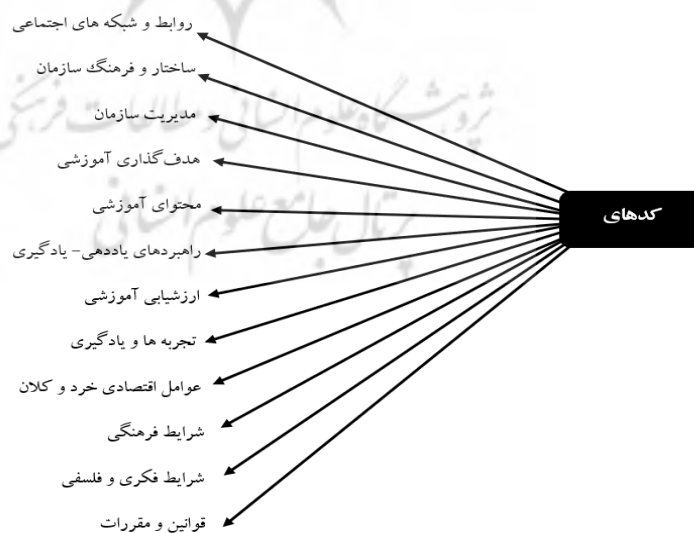
در مرحله از تحقیق تحلیل مضمون در قالب سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام شد. در مرحله کدگذاری باز، ابتدا تک تک مصاحبه های انجام شده به ترتیب، توسط یک کارشناس متبحر در این کار، پیاده سازی شده و پس از پیاده سازی هر مصاحبه، متن پیاده شده مورد تحلیل قرار گرفته است. در واقع با مطالعه دقیق و خط به خط جملات مصاحبه ها مضامین توصیفی توسط محقق به هر قطعه از جملات نسبت داده شده و البته گاهی جملات از منظر مختلف، کدهای مختلف را به خود گرفته و به داده هایی که از نظر مفهوم شبیه به یکدیگر هستند، با نام های متناسب، برچسب زده شده است. مفاهیم استخراج شده در این قسمت در جدول زیر طبقه بندی شده است.

حاصل این مرحله تولید ۱۱۰ ارجاع در قالب ۶۲ کد بود که از ارجاع به مصاحبه ها استخراج گردید.

کدهای باز، ارجاع داده شده از طرف مشارکت کنندگان		
کد باز	کد باز	کد باز
تجهیز مدارس به امکانات	تامین نیروی انسانی	نظارت بر اجرای صحیح طرح های چون شهاب، نسیم و ...
اجرای طرح بار مهربان در مناطق روستایی	توانمندسازی نیروی انسانی	برقراری عدالت از طریق کمک گرفتن از خیرین
آموزش و پرورش رایگان	حل مشکلات اینترنت در مناطق دور دست و روستایی	مشخص شدن وضعیت کودکان بازمانده از تحصیل
حمایت بچه های کار	عدم امکانات و آمادگی اولیه	زیرساخت های نامناسب مربوط به برقراری اینترنت در روستا
دسترسی همه کودکان به آموزش	پیامدهای برابری آموزشی با بازار کار	عدم بودجه کافی
عدم توزیع نیرو بر اساس درخواست همکار	بومی سازی نیروی انسانی	فضای استاندارد آموزشی
قرار گرفتن دانش آموزان در موقعیت مشابه	جبران ضعف های خانوادگی و فرهنگی	تجهیزات آموزشی ویدئو پروژکتور و کیت های آموزشی
مشاوره برای دانش آموزان	آموزش خانواده ها	بسته های پزشکی و تغذیه برای مدارس
استفاده از ظرفیت مدارس دو زبانه به صورت رایگان	به کارگیری راهبران متخصص و کاربلد	بکارگیری راهبران آموزشی برای همه مناطق
موقعیت فیزیکی و شرایط اجتماعی نیروی انسانی	اصلاح سیاست های جذب معلمی	دسترسی همه دانش آموزان به گوشی
میزان تعهد اخلاقی و دانش اخلاقی معلمان	متخصص و با تجربه بودن نیروی انسانی	تکمیل بودن کادر مدرسه
تجربگی بودن دوره های کارورزی	دوره های کارورزی به درستی تعریف شوند	کارآمد بودن آموزش دانشکاه فرهنگیان
استاندارد بودن تجهیزات و امکانات	تطابق تجهیزات با توجه به تعداد دانش آموزان	آموزش دروس در دانشگاه به صورت عملی و کاربردی
کارگاه تولید محتوا	به کارگیری معلمان با تجربه در مدارس و مناطق کم برخوردار	عدم وجود مدارس مختلف
برگزاری اردوهای آموزشی	تناسب مواد آموزشی با زندگی روزانه دانش آموزان	برگزاری دوره های تدریس مشاوره به معلمانی که با مشکل روبرو می شوند
تدوین شاخص ها	فرصت های برابر آموزشی و پرورشی بین استانهای کشور و مناطق کمتر توسعه یافته و عشایری و روستایی	قرار گرفتن دانش آموزان در دنیای واقعی برای یادگیری
تخصیص منابع به صورت هدفمند	توزیع برابر منابع دولتی	سنجش شاخص ها با معیارهای تحقق عدالت آموزشی
طراحی مدل کیفیت بخشی به مدارس دولتی	برخورداری برخی از نواحی کشور از آموزش با کیفیت	برخورداری دانش آموزان از آموزش های متفاوت با توجه به نیازها و ظرفیت های شان
دسترسی همه دانش آموزان به مدرسه	سازگاری نظام آموزشی به با نیازها	اصلاح سیاست های منتج به کالایی شدن آموزش
اصلاح سیاست های جذب معلمان در مناطق محروم	به کارگیری واژه های چند تعریفی با توجه به متفاوت بودن دایره واژگان بچه ها	تعامل منصفانه با همه اقشار
	تولید تبلت ملی به منظور استفاده همه دانش آموزان	توزیع عادلانه منابع

در این تحقیق با استفاده از مقایسه مستمر و چندین باره کدهای توصیفی تولید شده در مرحله قبل، کدهای تفسیری ایجاد شدند. برای تولید کدهای تفسیری، چندین کد توصیفی در ذیل چتر یک کد تفسیری جمع شده و آن را تشکیل داده اند. این محورها عبارتند از:

- روابط و شبکه های اجتماعی
- ساختار و فرهنگ سازمان
- مدیریت سازمان
- هدف گذاری آموزشی
- محتوای آموزشی
- راهبردهای یاددهی - یادگیری
- ارزشیابی آموزشی
- تجربه ها و یادگیری
- عوامل اقتصادی خرد و کلان
- شرایط فرهنگی
- شرایط فکری و فلسفی
- قوانین و مقررات

با توجه به مفاهیم بدست آمده از مرحله قبل، در مرحله کد گذاری انتخابی، با انجام بارها مطالعه و بررسی مجدد و فرآیند رفت و برگشت بین مفاهیم و مقولات، با در نظر گرفتن مطالعات مختص به هر مقوله، نتایج مطالعات اصلی و اساسی مربوط به آن مقوله در کنار هم قرار گرفته اند. در نهایت، حاصل کار تعداد ۵ کد اصلی بود که معرف شاخص های عدالت آموزشی و ۱۴ کد محوری که معرف مؤلفه های ابعاد بود. همچنین تعداد ۶۲ کد باز مشخص شد که پس از ادغام به ۴۶ کد باز کاهش یافت.

شرح چگونگی شکل گیری ابعاد، مولفه ها و شاخص ها در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول (۲)، ابعاد، مولفه ها و شاخص های حاصل از کد گذاری انتخابی		
کدهای انتخابی	کد محوری	کد باز
ویژگی های فردی	تجربه ها و یادگیری	آموزش دروس در دانشگاه به صورت عملی و کاربردی برگزاری دوره های تدریس مشاوره به معلمانی که با مشکل روبرو می شوند
	قابلیت ها و استعدادها	به کارگیری راهبران متخصص و کاربرد متخصص و با تجربه بودن نیروی انسانی به کارگیری معلمان با تجربه در مدارس و مناطق کم برخوردار
عوامل اقتصادی	خرد	تامین نیروی انسانی تجهیز مدارس به امکانات توانمندسازی نیروی انسانی حمایت بچه های کار بسته های پوشکی و تغذیه برای مدارس بکارگیری راهبران آموزشی برای همه مناطق استفاده از ظرفیت مدارس دو زبانه به صورت رایگان دسترسی همه دانش آموزان به گوشی تولید تبلت ملی به منظور استفاده همه دانش آموزان
	کلان	اجرای طرح یار مهربان در مناطق روستایی حل مشکلات اینترنت در مناطق دور دست و روستایی آموزش و پرورش رایگان اصلاح سیاست های جذب معلمی
عوامل اجتماعی	شرایط فکری و فلسفی	موقعیت فیزیکی و شرایط اجتماعی نیروی انسانی
	قوانین و مقررات	توزیع نیرو بر اساس درخواست همکار اصلاح سیاست های جذب معلمان در مناطق محروم
	روابط و شبکه های اجتماعی	جبران ضعف های خانوادگی و فرهنگی آموزش خانواده ها مشاوره برای کودکان
	فرهنگ سازمان	تعهد اخلاقی و دانش اخلاقی معلمان تعامل منصفانه با همه اقشار

عوامل سازمانی	ساختار	فضای استاندارد آموزشی تکمیل بودن کادر مدرسه کارآمد بودن آموزش دانشگاه فرهنگیان عدم وجود مدارس مختلف تناسب مواد آموزشی با زندگی روزانه دانش آموزان
	مدیریت	پیامدهای برابری آموزشی با بازار کار بومی سازی نیروی انسانی طراحی مدل کیفیت بخشی به مدارس دولتی
	هدف گذاری	برقراری عدالت از طریق کمک گرفتن از خیرین مشخص شدن وضعیت کودکان بازمانده از تحصیل تدوین شاخص ها برخوردراری برخی از نواحی کشور از آموزش با کیفیت
	محتوا	کارگاه تولید محتوا برگزاری اردوهای آموزشی به کارگیری واژه های چند تعریفی با توجه به متفاوت بودن دایره واژگان بچه ها
عوامل آموزش	راهبردهای یادگیری	قرار گرفتن دانش آموزان در دنیای واقعی برای یادگیری برخوردراری دانش آموزان از آموزش های متفاوت با توجه به نیازها و ظرفیت های شان
	ارزشیابی	نظارت بر اجرای صحیح طرح های چون شهاب، نسیم و ... سنجش شاخص ها با معیارهای تحقق عدالت آموزشی اصلاح سیاست های منتج به کالایی شدن آموزش

بحث و نتیجه گیری

با توجه به اینکه یکی از اهداف پژوهش شناسایی و بررسی شاخص های عدالت آموزشی در دوران کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز بود. در این پژوهش روش داده بنیاد با رویکرد تحلیل مضمون استفاده شد و در نهایت، تعداد ۵ کد اصلی بود که معرف شاخص های عدالت آموزشی و ۱۴ کد محوری که معرف مؤلفه های ابعاد بود. همچنین تعداد ۶۲ کد باز مشخص شد که پس از ادغام به ۴۶ کد باز کاهش یافت. بر اساس ابعاد، شاخص های عدالت آموزشی در دوران کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز عبارتند از:

- ویژگی های فردی
- عوامل اقتصادی
- عوامل اجتماعی
- عوامل سازمانی
- عوامل آموزش

مهمترین یافته‌های پژوهش پس از مرور دقیق ادبیات و پیشینه داخلی و خارجی و انجام مصاحبه با خبرگان و صاحب نظران حوزه‌های مرتبط با شاخص های عدالت آموزشی از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی استان البرز است. با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش و مقایسه با پژوهش‌های انجام شده یافته‌های پژوهش به صورت زیر تبیین شده است.

بعد اول شامل ویژگی‌های فردی که تجربه‌ها و یادگیری و قابلیت‌ها و استعدادها را شامل می‌شود که به آموزش دروس در دانشگاه به صورت عملی و کاربردی، برگزاری دوره‌های تدریس مشاوره به معلمان که با مشکل روبرو می‌شوند، به کارگیری راهبران متخصص و کاربلد و با تجربه بودن نیروی انسانی و به کارگیری معلمان با تجربه در مدارس و مناطق کم برخوردار اشاره دارد. این نتایج با پژوهش

Eslami Harandi, (2022) Sheikhi Chaman et all, (2022) Hay Safari Jafarlou and Afrozeh Karimi and Nadi (2020), Fatemi, Mousavii, Nikro and Khairandish (2017) که بر متغیرهای استفاده از اساتید کارا، مشارکت جمعی، ویژگی‌های فردی، نیروی بومی قدرتمند و کارآمد تأکید دارند همخوانی دارند.

بعد دوم شامل عوامل اقتصادی که اقتصاد خرد و کلان را شامل می‌شود که به تامین نیروی انسانی، تجهیز مدارس به امکانات، توانمندسازی نیروی انسانی، حمایت بچه‌های کار، بسته‌های پزشکی و تغذیه برای مدارس، بکارگیری راهبران آموزشی برای همه مناطق، استفاده از ظرفیت مدارس دو زبانه به صورت رایگان، دسترسی همه دانش‌آموزان به گوشی، تولید تبلت ملی به منظور استفاده همه دانش‌آموزان، اجرای طرح یار مهربان در مناطق روستایی حل مشکلات اینترنت در مناطق دور دست و روستایی، آموزش و پرورش رایگان و اصلاح سیاست های جذب معلمی اشاره دارد که این نتیجه با تحقیقات Ramberg (2015), Fatemi, Heydari, (2020) Eslami Harandi, Karimi and Nadi, (2017) Mousavi, Nikro and Khairandish (2021) که بر متغیرهای رشد اقتصادی، بهره‌مندی یادگیرندگان در همه مناطق کشور به شکل عادلانه از فرصت های آموزشی و تربیتی، برخورداری از تسهیلات، دسترسی بیشتری به منابع آموزش ویژه و امکانات و تجهیزات برابر تأکید دارند همخوانی دارد.

بعد سوم شامل عوامل اجتماعی که شرایط فکری و فلسفی، قوانین و مقررات و روابط و شبکه های اجتماعی را شامل می‌شود که به موقعیت فیزیکی و شرایط اجتماعی نیروی انسانی، توزیع نیرو بر اساس درخواست همکار، اصلاح سیاست های جذب معلمان در مناطق محروم، جبران ضعف های خانوادگی و فرهنگی، آموزش خانواده ها و مشاوره برای کودکان اشاره دارد که این نتیجه با تحقیقات Dis et all (2022), Bang and vosoghei (2021) Jimenez Hernandez, Caceres-Munoz and Martín-Sanchez

(2016) که بر متغیرهای تعامل با دانش آموزان، بازسازی عادلانه عدالت اجتماعی، مشارکت، حمایت، تغییر و تحرک اجتماعی در بلندمدت تأکید دارند همخوانی دارد.

بعد چهارم شامل عوامل سازمانی که فرهنگ سازمان، ساختار، مدیریت، هدف گذاری و محتوا را شامل می شود که به تعهد اخلاقی و دانش اخلاقی معلمان، تعامل منصفانه با همه اقشار، فضای استاندارد آموزشی، تکمیل بودن کادر مدرسه، کارآمد بودن آموزش دانشگاه فرهنگیان، عدم وجود مدارس مختلف، تناسب مواد آموزشی با زندگی روزانه دانش آموزان، پیامدهای برابری آموزشی با بازار کار، بومی سازی نیروی انسانی، طراحی مدل کیفیت بخشی به مدارس دولتی، برقراری عدالت از طریق کمک گرفتن از خیرین، مشخص شدن وضعیت کودکان بازمانده از تحصیل، تدوین شاخص ها، برخورداری برخی از نواحی کشور از آموزش با کیفیت، کارگاه تولید محتوا، برگزاری اردوهای آموزشی و به کارگیری واژه های چند تعریفی با توجه به متفاوت بودن دایره واژگان بچه ها اشاره دارد که این نتایج با تحقیقات Islami Harandi, Hossein Bar, Naderi and Saif, (2022) Safari Jafarlou and Afrozeh, (2020) Karimi and Nadi, (2022) Naraghi و (2015) Ramberg که بر متغیرهای تصمیم سازی عادلانه، شفافیت، توسعه ارزیابی ها، آموزش، توسعه محلی و تعامل، تخصیص امکانات در جغرافیای وسیع استان و وسعت و پراکندگی درون استانی تأکید دارند همخوانی دارد.

۱. بعد پنجم شامل عوامل آموزش که راهبردهای یادگیری و ارزشیابی را شامل می شود که به قرار گرفتن دانش آموزان در دنیای واقعی برای یادگیری، برخورداری دانش آموزان از آموزش های متفاوت با توجه به نیازها و ظرفیت های شان، نظارت بر اجرای صحیح طرح های چون شهاب، نسیم و ...، سنجش شاخص ها با معیارهای تحقق عدالت آموزشی و اصلاح سیاست های منتج به کالای شدن آموزش اشنا ه دارد که این نتایج با تحقیقات Islami Harandi, Karimi and, (2021) Rizvani, Parish and Kazemi, Jimenez Hernandez, Caceres-Munoz and Martín-, (2022) Dis et all, (2020) Nadi Sanchez (2021), (2016) Bang and vosoghei که بر متغیرهای انصاف و برابری در آموزش و امکانات، دسترسی به محیط های آموزشی، انگیزه و امید به تحصیل، فرصت های آموزشی و تربیتی برای همه یادگیرندگان در کلیه مناطق، عملکرد علمی و یادگیری، برابری و کیفیت در انواع مدارس، مشارکت کودکان و نوجوانان در آموزششان، علی رغم محدودیت ها و مشکلات و تدریس مشارکتی در تدریس تأکید دارند همخوانی دارد. تحقیقات پیش گفته که همسو با نتایج تحقیق حاضر بودند، از آن جهت با تحقیق حاضر تفاوت دارند که هر کدام جنبه هایی از شاخص های عدالت آموزشی را بررسی کرده و تحقیق واحدی تحت عنوان پژوهش حاضر انجام نشده است و تحقیقات پیش گفته هر کدام متغیر یا متغیرهای جداگانه ای و ابعاد متفاوتی از شاخص های عدالت آموزشی را انجام داده اند و

پیشینه‌ای در زمینه شناسایی و بررسی شاخص های عدالت آموزشی در دوران کرونا از دیدگاه مدیران مدارس ابتدایی یافت نشد. از این رو تحقیق حاضر با توجه به اهمیت موضوع شاخص های عدالت آموزشی با عنایت به فقدان انجام مطالعات دانشگاهی در این خصوص انجام شده است. بنابراین می توان نتیجه گیری کرد که بر اساس یافته های پژوهش، عوامل بررسی شده می تواند در برنامه ریزی و ارزیابی برنامه ها در جهت برداشتن گام های مؤثر در راستای رسیدن به عدالت آموزشی و رفع مشکلات و موانع احتمالی موجود و ارتقای کیفیت گام بردارد. به روز بودن برنامه ها و داشتن رویکردی نظام مند برای برگزاری و ارتقای برنامه های توانمندسازی، امری اجتناب ناپذیر است و توصیه می شود که برنامه های بلندمدتی جهت استفاده از تجربیات ارزشمند در این زمینه تدارک دیده شود. مطالعه ما نشان داد که سهم دولت در آموزش و پرورش و تخصیص اعتبارات ویژه به شهرستان های کمتر برخوردار و محروم باید افزایش یابد و به شاخص های توسعه یافتگی مناطق مختلف استان در جهت توزیع متناسب امکانات آموزشی، با نگاهی ویژه به مناطق محروم و کمتربرخوردار توجه ویژه ای گردد. دولت باید در شناسایی کودکان بازمانده از تحصیل، ارزیابی میزان موفقیت طرح هایی چون شهاب، نسیم و طرح یار مهربان و ارزیابی تدریس معلمان با هدف دسترسی همه کودکان به آموزش با کیفیت برنامه هایی را تدارک ببیند. بنابراین پیشنهاد می شود تا پژوهشی در جهت شناسایی آسیب های ناشی از سیاست گذاری های ناعادلانه ی متمرکز در کل کشور انجام شود و راهکارهایی اتخاذ گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

1. Akbari, A., Gulabgirnik, S., & Hosseini, M., (2016). Education policy in the contemporary era. Quarterly journal of new research in humanities, third year, number 14, pp. 18-35.
2. Bang, M. Vossoughi, SH. (2016). Participatory design research and educational justice: studying learning and relations within social change making. *Cognition and Instruction*, 34(3),173-193.
3. Beukani, J., Omid Asl, B., Karimi, S., & Beukani, P. (2014). Investigating the functions of human resources management of the Department of Education in Behmai city with strategic planning. Presented at the second international conference on management challenges and solutions.
4. Capatano, J. (2017). The challenges of equity in public education. [www.jordancapatano.us.ir. http//er.aera.net](http://er.aera.net).
5. Dias, A., Scavarda, A., Reis, A., Silveira, H., & Scavarda, A. (2022). Equity, Justice, and Quality during the COVID-19 Pandemic Period: Considerations on Learning and Scholarly Performance in Brazilian Schools. *Educ. Sci.* 2022, 12, 354. <https://doi.org/10.3390/educsci12050354>.
6. Eslami Herandi, F., Karimi, F., & Nadi, M. A. (2019). Identifying the components of educational justice in Iran's education. *Research in educational systems*, number 47, pp. 55-75.
7. Fatemi, S., Mousavi, S., & Nikro, R. (2016). Shahram's charitable work is important. Effective factors on educational justice in clinical environments from the point of view of students and supervisors of education at Gilan University of Medical Sciences in 2013-2014. *Research in Medical Science Education*, 8 (4), 1-10.
8. Heydari, A. R. (2020). The functions of educational policy in the education system. *Public Policy*, Volume 6, Number 1, pp. 261-279.
9. Jiménez Hernández, A., S., Cáceres-Muñoz, J., & Martín-Sánchez, M. (2021). Social Justice, Participation and School during the COVID-19—The International Project Gira por la Infancia. *Sustainability* 2021, 13, 2704. <https://doi.org/10.3390/su13052704>.
10. Levin, H. M. (2009). The economic payoff to investing in educational justice. *Educational Researcher*, 38(1), 20-5,
11. Manochehri, S., & Farahani, H., (2016). geography and sustainable development; realization of sustainable development; The importance of education (developmental education). *Journal of Geography Education Development*, No. 116, pp. 37-43.
12. Nik Nishan, Sh., Ali Nowrozi, R., & Nasrasafhani, A., R., (2010). An analysis of narrative approaches in qualitative research. *Humanities Methodology*, 16(62), 141-160.

13. Pushneh, K., Nobakht, M., B., & Hosseinzadeh, M., (2019). Examining the realization of fair educational opportunities in the elementary school of Tehran based on the law of the fifth development program of the country. *Management and Planning in Educational Systems*, 12(2), 157-180.
14. Qureshi Khorasgani, M., S., Nazarzadeh Zare, M., & Bahrami, B., (2021), study of the state of educational justice in Tehran public schools. *Scientific-Research Quarterly of School Management*, Volume 9, Number 1, pp. 265-287.
15. Rezvani, A., Parish, F., & Kazemi, Sh., (2020). Identifying the factors of creating educational justice in teaching-learning environments and barriers to its expansion (providing a framework in education). *Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, No. 53, pp. 25-38.
16. Soleimani, S. (2019). Policymaking in the educational system of developed, developing and underdeveloped countries. National conference of professional research in psychology and counseling with the approach of new achievements in educational and behavioral sciences.
17. Sheikhi Chaman, M., R., Sorasarafil, A., Abolhasan Beigi, N., Bazarafshan, M., & Herati Khalilabad, T., (2021). Educational policy making in the period of the Covid-19 epidemic: a justice-oriented perspective. *Journal of Yazd Center for Studies and Development of Medical Sciences Education*, Volume 16, Number 1, pp. 79-77.
18. Sheikh, T., Kor, F., & Saqainia, A., (2023). The model of virtual education with an emphasis on educational justice during the corona pandemic. *Studies in psychology and educational sciences (Center for the Development of Modern Education in Iran)*, 8th period - number 2, pp. 248-268.
19. Safari Jafarlou, H., & Afrozeh, M., S., (2021). The development model of educational justice in the field of sports sciences (case study of Jahrom University). *Journal of Research in Educational Sports*, No. 22, pp. 119-101.
20. Yamani, N., Shaterjalali, M., & Eghbali, B. (2017). Educational justice from the perspective of postgraduate students in a medical school in Iran: A qualitative study, *Res Dev Med Educ*, 6(1): 23-28.

Analyzing the educational policies of the Corona era from the point of view of educational justice from the point of view of the principals of primary schools in Alborz province

Samira Khodaei*, FakhroSadat Nasiri, Fatemeh Khalvandi

Abstract

In line with the educational policies of the Corona era and solving possible problems, steps can be taken to plan, evaluate and improve the quality. The purpose of this research was to analyze the educational policies of the Corona era from the point of view of educational justice from the point of view of the principals of primary schools in Alborz province. The current research is qualitative in nature, library and field type, based on the purpose, fundamental and cross-sectional in terms of data collection time. The method of data analysis is thematic analysis

The statistical population is the general research documents, experts and informants who were in the field of education in the province. For the validity of the research, three aspects of data sources and self-review of the researcher have been used. For the reliability of the research, two supervisors who were experts in the field of educational sciences were selected and feedbacks were received separately but in parallel, and revisions were also made and it was ensured that the findings fully reflect the existing realities. After interviewing 7 people, the theoretical saturation of the data was achieved, with 5 main codes representing the indicators of educational justice and 14 central codes representing the components of the dimensions

Also, the number of 62 open codes was determined, which was reduced to 46 after the merger. The most important research findings were identified in 5 dimensions (individual characteristics, economic factors, social factors, organizational factors, education factors). (In this research, an attempt was made to identify and explain the indicators of educational justice with a comprehensive view in such a way that it can be exploited and used by those interested and researchers in this field

Keywords: indicators of educational justice, principals of elementary schools, Alborz province

1. Master of Educational Management, Shahid Rajaei University, Tehran, Iran.
samirakhodae99@gmail.com
2. Associate Professor of Educational Management, Educational Sciences, Shahid Rajaei Tarbiat University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor of Educational Management, Educational Sciences, Shahid Rajaei Tarbiat University, Tehran, Iran